

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji	2,55 zł.
Z odnośniami i w agencjach	2,65 „
Na pocztę, już z odnośniami	2,80 „
Kwartalnie w ekspedycji	7,65 „
Na pocztę już z odnośniami	8,67 „
Strajki i inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu — części kwoty abonamentowej. —	

OGŁOSZENIA:

na 4 stronie 6 lam. od wiersza mm. lub jego miejsca 15 gr., na 3 str. 30 gr., na 2 str. 60 gr. Dla W. M. Gdańska te same liczby w guldenach. Trómaczenia i ogł. skomplikowane o 20 proc. drożej. Ogł. z innych krajów płatne tylko w walucie tychże. Terminowego ogłoszenia się nie gwarantuje. Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Sreda: Krz. dn. Augustyna
Czwartek: Wniebowst. Pańskie

CHOJNICE, czwartek dnia 29. maja 1930 r.

Słońca wschód 3 50 zachód 20 65
Księżyc wschód 3 32 zach. 21 03

Polska i jej prawa nad morzem

Dniosły odczyt p. Ministra Strassburgera w Instytucie Caruegiego w Paryżu.

(Ciąg dalszy)

W jaki sposób zabezpieczony jest na zasadzie istniejących traktatów dostęp Polski do morza?

Przez utworzenie z Gdańska Wolnego Miasta, w którym Polsce zagwarantowany został szereg praw oraz przez przydzielenie Polsce własnego wybrzeża długości 73 kilometrów względnie 147 paru kilometrów jeżeli uwzględnić brzegi wąskiego cyplu noszącego nazwę półwyspu Hel. Główne prawa przyznane Polsce w Gdańsku polegają na włączeniu terytorjum gdańskiego do polskiego obszaru celnego. Powierzeniu Polsce prowadzenia Spraw Zagranicznych Wolnego Miasta, oddania administracji kolejowej Polsce, powierzeniu administracji portu mieszanemu ciału autonomicznemu polsko - gdańskiemu z przeważającą neutralnością narodowości szwajcarskiej. Ustawodawstwo i administracja wewnętrzna pozostały całkowicie w rękach władz lokalnych, a Wolne Miasto oddane zostało pod protekcję Ligi Narodów.

W Gdańsku posiada zatem Polska rodzaj ograniczonego dostępu do morza.

Ze stanowiska ekonomicznego załatwienie sprawy gdańskiej nie jest zupełnie zadawalające i wywołuje szereg trudności i komplikacji gospodarczych. W. M. Gdańsk jest wprawdzie włączone do obszaru celnego polskiego i podlega ustawom i stawkom celnym polskim, ale wykonywanie tych ustaw powierzono zostało w niższych instancjach władzom lokalnym gdańskim, których stosunek do władz polskich nie jest należyte uregulowany. Pomimo włączenia do polskiego obszaru celnego, Gdańsk posiada odrębne ustawodawstwo akcyzowo - monopolowe. Niema między Polską a Gdańskiem granicy celnej, ale jest granica akcyzowo - monopolowa. Na jednym i tym samym obszarze celnym polsko - gdańskim posiadamy dwie odrębne waluty, ponieważ Gdańsk posiada własną walutę opartą na funcie angielskim. Aparat administracyjny Gdańska, płace i standard of life jest bardzo wysoki, co powoduje drożyznę w Gdańsku. W administracji kolejowej Rząd Polski jest skrepowany szeregiem ograniczeń uciążliwych dla zarządu. Wskazane okoliczności pociągają za sobą szereg komplikacji ekonomicznych, często utrudniających politykę gospodarczą Polski.

Trudności nie tylko kompilują działalność Polski w Gdańsku i utrudniają dostęp Polski do morza, ale wpływają nawet krepująco na politykę gospodarczą Rzeczypospolitej Polskiej na jej własnym terytorjum. Wobec braku granicy celnej między Polską a Gdańskiem, Rząd Polski, wprowadzając nowe zarządzenia gospodarcze, n. p. przy tworzeniu syndykatów eksportowych, uzgadniać musi częstokroć swoje rozporządzenia z władzami gdańskimi.

Gdańsk zawsze przeciw Polsce.

Poza trudnościami gospodarczymi Polska ma do zwalczania szereg przeciwności politycznych. Niektóre czynniki w Gdańsku i poza Gdańskiem patrzą na problemat polsko - gdański nie ze stanowiska gospodarczego, lecz politycznego, nie traktując Gdańska jako konieczny dla Polski dostęp do morza, lecz korzystając z tego zagadnienia, jako z lewaru, służącego do podważenia stabilizacji gospodarczej i politycznej w najślabszym i najbardziej wrażliwym dla Rzeczypospolitej miejscu.

Gdańsk wybierany jest częstokroć przez czynniki zamiejscowe jako miejsce demonstracji i koncesji o charakterze wybitnie politycznym, skierowanym przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej. Drobne trudności i różnice zdań z władzami polskimi natury lokalnej służą jako przedmiot spo-

ród przed instancjami międzynarodowymi w Hadze i Genewie.

Powyżej naszkicowane trudności uspasabiały opinię polską w pierwszych latach po wojnie w sposób nieprzychylny do istniejącego stanu rzeczy, tem bardziej, że niektóre umowy polsko-gdańskie, zawarte w ciężkich dla Polski chwilach wojny z bolszewikami, oraz decyzje Wysokich Komisarzy w tymże czasie wydane, pogorszyły położenie Polski w porównaniu do postanowień Traktatu Wersalskiego, stopniowo jednakże utrzymywały się i rozwijały zarówno w opinii polskiej jak i w Rządzie Polskim przekonanie, że w interesie swojego rozwoju ekonomicznego Polska o-przeź się musi w swej polityce względem Gdańska na zasadach następujących: istniejący stan rzeczy winien być utrwalony i rozwijany. Główny punkt ciężkości położony być musi na sprawy ekonomiczne. Ze stanowiska narodowego, ludności niemieckiej, stanowiącej przeważającą większość mieszkańców, nie są robione żadne trudności, jednakże prawa ludności polskiej stanowiącej mniejszość, winny być uszanowane zgodnie z postanowieniami traktatu. Możliwości Gdańska jako polskiego dostępu do morza powinny być jak najbardziej rozwijane. Rozwój gospodarczy Gdańska, jako polskiego instrumentu gospodarczego leży w interesie Polski. Główny nacisk położony być musi na rozwój handlu i rozbudowę portu gdańskiego.

Jak Gdańsk zarabia na Polsce.

Jakie rezultaty wydała ta polityka w dziedzinie gospodarczej? Najlepszą odpowiedzią na to pytanie dają nam cyfry dotyczące obrotu towarowego przez port gdański przechodzącego.

Ruch towarowy przez port gdański.

Rok	wwóz	wywóz	ogółem
1912	1,141,455	1,311,757	2,453,212
1913	1,233,630	878,471	2,112,101
1919	174,000	72,235	246,235
1920	1,700,000	138,246	1,838,246
1921	1,026,420	378,952	1,405,372
1922	466,287	504,411	970,698
1923	654,929	1,062,864	1,717,793
1924	738,072	1,636,485	2,374,557
1925	690,779	2,031,969	2,722,748
1926	640,696	5,659,605	6,300,301
1927	1,517,194	6,380,420	7,897,614
1928	1,832,409	6,783,273	8,615,682
1929	1,792,951	6,766,699	8,559,650

Jak wykazują podane wyżej liczby, ruch portowy wzrósł w Gdańsku w porównaniu z latami przedwojennymi czterokrotnie i Gdańsk stał się z małego portu o drugorzędnym znaczeniu, trzecim z kolei po Sztokholmie i Kopenhadze portem

Bałtyku. Potężny rozwój obrotu towarowego pociągnął za sobą konieczność rozbudowy urządzeń portowych kosztem parokrotnie zaciągniętych pożyczek w ogólnej sumie przeszło 20 milionów fr. zł. oraz pociągnął za sobą konieczność znacznych inwestycji kolejowych uskutecznionych kosztem Rządu Polskiego. Pomimo imponującego rozwoju portu gdańskiego, okazał się on dla życia gospodarczego Polski niewystarczający. Na terytorjum Rzeczypospolitej Polskiej w odległości 24 km. w dawnej wiosce rybackiej Gdynia Rząd Polski widział się zmuszonym wybudować nowy basen i miasto portowe.

Ruch towarowy przez port w Gdyni:

Rok	wwóz	wywóz	ogółem
1924	631	9,086	9,717
1925	1,646	49,743	51,389
1926	178	410,297	410,475
1927	6,702	891,457	898,199
1928	190,962	1,766,386	1,957,348
1929	356,789	2,462,000	2,818,789

Jakie przyczyny skłoniły Rząd Polski do stworzenia nowego portu na własnym wybrzeżu, chociaż Polska posiada w tak nieznacznej odległości stary, dobrze rozbudowany o dawnych tradycjach kupieckich port gdański?

Czy Polska musi mieć własny port, obok Gdańska?

Decyzja Rządu Polskiego sięga do r. 1920, kiedy wojska bolszewickie zbliżyły się do Warszawy i istnienie Polski, a z nią być może i cywilizacji zachodnio - europejskiej, zdawało się być zagrożone. Pozbawiona własnych fabryk amunicyjnych, zmuszona była sprowadzać materiał wojenny z innych państw. Kiedy statki z amunicją stanęły w Gdańsku, Gdańszczanie odmówili wyładunku amunicji. Amunicja została wyładowana pod ochroną stojących wówczas wojsk angielskich, Warszawa została uratowana, ale Rząd Polski zrozumiał, że dla pełnej niezależności nie wystarczy port o ograniczonym dostępie do morza, lecz konieczny jest port na własnym wybrzeżu gwarantujący pełną swobodę działania.

W ten sposób początek rozbudowy portu gdyńskiego podyktowany był koniecznościami obrony państwowej. Jednakże dalsza jego rozbudowa okazała się konieczną, przede wszystkim ze stanowiska żywotnych interesów gospodarczych Państwa Polskiego. Port gdański okazał się niewystarczający nie tylko ze względu na ograniczone prawa Polski, lecz również ze względów technicznych. Jak wspominałem powyżej, prawie połowa całego obrotu towarowego Polski idzie już dzisiaj morzem.

(Dokończenie nastąpi).

Echa naruszenia terytorjum polskiego pod Opaleniem

Warszawa. Szczegóły o porwaniu dwóch polskich komisarzy straży granicznej są następujące:

W sobotę około godziny 23 na odcinku granicznym przy moście pod Opaleniem, w powiecie gniewskim, polski patrol straży granicznej, z komisarzami Liśkiewiczem i Biedrzyńskim na czele odbywała normalną turę wzdłuż granicy. W pewnej chwili z zarośli posypały się strzały, które zraniły Liśkiewicza. Wywiązała się strzelanina obustronna, podczas której obaj komisarze zostali porwani przez organa niemieckiej straży granicznej, operującej z zasadzki.

Uprowadzonych komisarzy odwiedziono do Kwidzyna, gdzie ranny komisarz Liśkiewicz podobno zmarł.

Po otrzymaniu wiadomości o zajściu starosta powiatowy w Gniewie starał się o nawiązanie łączności z władzami niemieckiego odcinka gra-

nicznego celem wyjaśnienia zajścia, władze niemieckie jednak odmówiły jakichkolwiek informacji.

Komisja śledcza zestawiona na miejscu z władz lokalnych, administracyjnych, rządowych i straży granicznej, dokonała wizji lokalnej w miejscu ranienia kom. Liśkiewicza i zabezpieczyła ślady krwi, znajdujące się w znacznym oddaleniu od linii granicznej i prowadzące do granicy niemieckiej. Wyraźnie widać ślady wleczenia rannego komisarza po ziemi.

Posel Rzeczypospolitej w Berlinie p. Roman Knoll złożył w niemieckim urzędzie spraw zagranicznych energiczny protest w związku z zajściem pod Opaleniem. — Wobec tego, że relacje niemieckie o przebiegu zajścia są sprzeczne z posiadanymi przez stronę polską materiałami, poseł Knoll zaproponował przeprowadzenie wizji lokalnej przez specjalną komisję polsko - niemiecką.

Rolnictwo polskie wobec zarządzeń celnych Rzeszy

W sobotę, dnia 24 bm. w drugim dniu obrad konferencji rolniczej zrana obradowały komisje: kredytowa i zbożowa, o godz. zaś 18 zaczęło się plenum konferencji pod przewodnictwem p. min. Janty - Polczyńskiego. Na konferencji byli obecni pp. ministrowie Matuszewski, Prystor, Kwiatkowski, Józewski, Matakiewicz, Staniewicz, wiceminister Pieracki, min. Schaetzel, wiceminister Radwan, oraz sekretarz Komitetu Ekonomicznego Ministrów Jastrzębski. Po przemówieniu p. ministra odczytano rezolucję w sprawie polityki zbożowej, kredytowej oraz rezolucję w sprawie nowego programu agrarnego Niemiec. Następnie przemawiali pp. Fudakowski, Stecki, Rudziński, Pluciński, prezes Zw. Eksporterów Zboża, M. Chłapowski, Albin Jura, Dworski, prezes Małop. Tow. Roln., Donimirski, prezes Pomorskiej Izby Rolniczej, Rudowski, prezes CTO. i KP.

Przedmiotem jej był całokształt zagadnień do tycających finansowania produkcji rolnej, racjonalizacji samej produkcji jej zbytu. Zarówno w obradach plenarnych jak komisyjnych brali żywy udział przedstawiciele odnośnych resortów rządowych.

Wynikiem prac konferencji był szereg rezolucji, zawierających zarówno skonstatowanie stanu faktycznego, jak fachowe wskazówki oraz postulaty rolnictwa na okres najbliższy.

Niemiecka tolerancja szkolna

Niedawno chwalił się p. Conrad, insp. szkolny w Złotowie, na konferencji w Berlinie, że niemiecka tolerancja szkolna może być przykładem dla Polski, bo w jego powiecie istnieją aż 23 szkoły polskie. Zapomniał tylko dodać, po jakich trudach i zabiegach wywalczono te szkoły. Znamiennym przykładem tej tolerancji są ulotki niemieckie przeciw szkole polskiej w powiecie bytowskim (Kaszuby). Do wszystkich Kaszubów polskich zostało „wyjaśnienie i ostrzeżenie dla wszystkich rodziców, od których się żąda, aby swoje dzieci posyłałi do polskich szkół mniejszościowych”. Nie wymyśla się tam wprawdzie przeciw podobnym projektom, ale tak tendencyjnie oświetla stosunki narodowe i gospodarcze w bytowskim, tak podkreśla się tolerancję religijną, objawiającą się w udzielaniu nauki religii w języku kaszubskim, a dobrodziejstwa rządowe dla najbardziej potrzebujących, za które żąda się jedno tylko tj. „aby się dzieci w niemieckich szkołach języka niemieckiego w słowie i piśmie nauczyły”, że żądanie szkoły polskiej w tem świetle zdaje się być oczywistym samobójstwem. Bo nikt nie będzie im umiał napisać nawet podania o wsparcie a do Polski po pracę się nie udadzą, bo w Polsce jej nie ma, w Niemczech zaś jej nie dostaną. Na poparcie tych wywodów podaje się nawet fikcyjne listy młodych Kaszubów przeciw szkole polskiej, bo kto nie umie po niemiecku, skazuje się na nędzę. Oczywiście krytykuje się wartość szkoły polskiej, która niczego nie nauczy a jeszcze wymaga dopłaty. Z jej świadectwami Kaszub niczego nie osiągnie, więc powinni rodzice poprzestać na nauce języka ojczystego w kościele i w domu, jeśli chcą dzieciom zapewnić przyszłość.

W ten sposób kłamliwie pomniejsza się wartość szkoły polskiej i nadzieją zapomóg demoralizuje, a groźbą nęczy teroryzuje ludność kaszubską. A wszystko to w imię „niepoprawnego idealizmu“ (!) Niemiec, o którym cynicznie pisze „Elbinger Zeitung“ (nr. 143) w artykule pt. „Wir Idealisten“.

Czytamy tam taki ustęp o pozbawionych wszelkich skrupułów Polakach. „Wystarczy, że trochę się poskarży, że jeszcze gdzieś w Prusach jest pół tuzina dzieci nie korzystających z nauki polskiego języka ojczystego, a już buduje się szkołę za szkołą dla obmyślanej zgóry propagandy polskiej.“ (!)

Na pruskim G. Śląsku bramy szkół mniejszościowych stoją tak szeroko otwarte, jak silnie po drugiej stronie, na polskim Śląsku, zamknięte są przez wojewodę niemieckie szkoły mniejszościowe. U nas — pisze autor — otwiera się polskie klasy, gdy tylko znajdzie się tuzin, a nawet mniej polskich dzieci. A tam natychmiast zmienia się wszystkie niemieckie szkoły na polskie, skoro tylko dłużej 40 dzieci do nich nie uczęszcza“.

Czy to nie idealisci ci Niemcy? Ten idealizm nakazuje im także otwieranie szkół polskich przed samem rozpoczęciem roku szkolnego, gdy dzieci musiały się zapisać do szkół niemieckich.

Wycieczki Polaków z zagranicy.

Przybył tu okręt „Premjer“, polsko - brytyjskiego towarzystwa okrętowego, z wycieczką Polaków ze St. Zjedn. Ameryki Północnej. Wycieczkę powitali: konsul Głuchowski oraz przedstawiciele władz.

Gdynia. W dniu 30 bm. przybędzie do Gdyni celem zwiedzenia miasta i portu pierwsza wycieczka Polaków z ziemi malborskiej i sztumskiej w liczbie 55 osób, zorganizowana przez Związek Polaków w Niemczech. Dn. 29 bm. wycieczka zwiedzi Kalwarję w Wejherowie, a dn. 30 bm. będzie podejmowana w Gdyni przez związek towarzystw i Z. O. K. Z.

Konferencja zajęła jednomyślnie następujące stanowisko wobec nowego programu agrarnego Rzeszy niemieckiej.

Konferencja stwierdza, że nowy program agrarny Rzeszy niemieckiej pogłębia światowy kryzys rolniczy i wprowadza ogólną dezorganizację w dziedzinie światowego obrotu produktami rolnymi.

Zarządzenia niemieckie dotyczą poza to najważniejszych interesów rolnictwa polskiego. W tych warunkach podpisana w dniu 17 marca rb. umowa gospodarcza polsko - niemiecka traci całkowicie dla rolnictwa wartość, bowiem podstawy obrotu towarowego uległy od tego czasu zasadniczej zmianie w Niemczech.

W związku z powyższem konferencja domaga się, aby rząd polski podjął niezwłocznie kroki, mające na celu przywrócenie zachwianej równowagi gospodarczej w stosunkach handlowych między Polską i Niemcami, zaznaczając, iż bez przywrócenia tej równowagi uważa za niedopuszczalne wprowadzenie w życie umowy gospodarczej polsko - niemieckiej.

Jednocześnie konferencja prosi rząd o bezwzględne zastosowanie wszelkich środków, będących w dyspozycji rządu, dla przeciwstawienia się ostatnim zarządzeniom agrarnym Rzeszy i odpowiedniego na nie zareagowania.

Atak na szkolnictwo polskie na Warmji

Znane są już społeczeństwu polskiemu różne szykany dzieci polskich z Pogranicza, udających się na stronę polską do szkół polskich, oraz liczne wypadki wydalania prywatnych nauczycieli polskich na Warmji. Nowym dowodem tolerancji niemieckiej, obok agitacji przeciw szkolnictwu polskiemu, jest atak „Allensteiner Volksblatt“ (21. 5.) wzywającej, po roku szkolnictwa polskiego, w artykule pt. „Minderheitspolitik hüben und drüben“, do rewizji całej ustawy pruskiej o szkołach mniejszościowych, którą uchwalono w przekonaniu, że umocni się zdolność konkurencji niemieckiej roboty kulturalnej wobec wysiłków polskich. „Allensteiner Volksblatt“ w ewentualnej rewizji tej ustawy chodzi o to, aby ugruntowała ona wśród społeczeństwa i nauczycieli niemieckich to przekonanie, że nie są oni mniej wartościowi, niż Polacy“. Równocześnie wzywa ów dziennik do wydatniejszej pomocy na akcję kulturalną, bo „zaniedbanie na terenie kulturalnym społeczności nie dadzą się nigdy odrobić“.

Atak na młode szkolnictwo polskie już rozpoczęty.

Z podróży Prezydenta Rzplitej.

Warszawa. „Robotnik“ donosi, że w poniedziałek podczas objazdu Makowa przez p. Prezydenta gdy p. Prezydent wysiadł w Makowie z samochodu, socjalista Piotrowski, ławnik magistratu, zawołał: „Niech żyje Sejm! Niech żyje marsz. Daszyński!“ W tej chwili agenci policji rzucili się na niego, poturbowali go i skrupowanego kajdanami odprowadzili do miejscowego aresztu policyjnego.

Warszawa. Prezydent Rzeczypospolitej objeżdżając województwo warszawskiej, odwiedził Mławę, Ciechanów i kilka innych miejscowości. W Mościskowie przyjął delegację kolonistów niemieckich, których przedstawiciel Fuchs wygłosił następujące przemówienie: „My koloniści niemieccy, byliśmy, jesteśmy i będziemy zawsze wiernymi synami naszej drogiej ojczyzny, z nią chcemy dzielić szczęście i nieszczęście, smutek i radość. Dziś przed obliczem twojem, Panie Prezydencie, ślubujemy, że zawsze gotowi jesteśmy ofiarować na ołtarzu Ojczyzny nasze mienie i życie. Prosimy Boga, aby anioł pokoju czuwał nad Polską, lecz gdyby Jej groziło niebezpieczeństwo przed jakimś wrogiem, nawet gdyby groziło ono od naszego zachodniego sąsiada, to i w tym wypadku naszą drogą Polskę o stokroć wyżej postawimy, niż naszą narodowość i niemieckie pochodzenie i z orężem w rękę do ostatniej kropli krwi będziemy jej bronili“.

Prezydent Litwy wobec Polaków.

Na Zjeździe polskich towarzystw kulturalno-oświatowych na Litwie zrzeszonych w „Pochodni“ zapadła uchwała złożenia prezydentowi Republiki Litewskiej i prezesowi Rady Ministrów memoriału, malującego sytuację kulturalno - oświatową ludności polskiej pod rządami litewskimi.

Wybrano w tym celu delegację, która miała złożyć podanie Zarządu Głównego „Pochodni“ wraz z memoriałem p. t.: „Kultuarne położenie mniejszości polskiej na Litwie“. Delegacja jednakże przez p. Smetonę nie została przyjęta. Obszerne memoriały, zawierający około 100 stron maszynowego pisma, przesłano przeto p. Smetonie pocztą.

Ewakuacja Nadrenji jest na ukończeniu.

Berlin. Korespondent agencji Wolffa donosi z Gernersheimu, iż większa część wojsk okupacyjnych opuściła miasto. Pozostał tylko niewielki oddział, mający przeprowadzić ostateczną likwidację placówek wojsk okupacyjnych.

Wybory w Kłajpedzie.

Donoszą z Kłajpedy. Wybory do Rady miejskiej Kłajpedy dały następujące wyniki: blok niemiecki 14 (dotychczas 13) niemiecka lista urzędnicza 4 (6), socjaliści 7 (8), komuniści 9 (10), litewscy nacjonaliści 6 (3), Niemieccy socjaliści zdecydowani, czy w Radzie miejskiej rządu dostaną się Niemcom.

Wybory do senatu na Wołyniu.

Wyniki wyborów do senatu w okręgu województwa wołyńskiego: Ilość uprawnionych do głosowania na terenie całego województwa 506407 Oddano głosów 112,330, nieważnych głosów było 3,275.

Na poszczególne listy padło: Nr. 3 Wyzwolenie 6,690, Nr. 8 — Selrob Prawica — 3,148, Nr. 18 — blok mniejszości narodowych — 33,327, Nr. 20 — Rosjanie — 342, Nr. 22 — ukraińsko socjalistyczno - radykalna partja — 38,082, Selrob jedność — 27,466.

Wobec tego mandaty otrzymują: z listy Nr. 18 Aleksander Lewczaniwski i Abram Czerniakow, z listy Nr. 22 Iwan Bondaruk i Eugeniusz Pietrzykowski, z listy Nr. 36 Mikołaj Chinczyn.

Wyniki wyborów w Lidzie.

Z uprawnionych do głosowania na terenie Nr. 62 — 321,255 osób, głosowało 99,109. Głosów unieważnionych 1740. Na poszczególne listy padło: lista Nr. 2 — 2912 głosów, Nr. 3 — 5,120, Nr. 4 — 19, Nr. 10 — 39,652, Nr. 18 — 5,546, Nr. 20 — 63, Nr. 25 — 17,621, Nr. 36 — 24 głosy, Nr. 37 — 2 głosy, Nr. 40 — 5 głosów, Nr. 43 — 414 głosów, Nr. 45 — 1416, Nr. 46 — 24,591.

Wobec tego mandaty otrzymali z listy Nr. 10 — Dubrownik, Matecki, Makarczuk, Stanulewicz z listy Nr. 46 — Wołyniec, Wieremiej, z listy Nr. 25 — Harniewicz.

Wrzenie w Indjach.

Londyn. Hinduscy nacjonaliści ponowili atak na składy soli w Wadala, nacierając ostro na policję, która w obronie własnej użyła broni palnej. Ilość ofiar dotychczas nie znana.

Z Bengalu donoszą, że doszło tam do ostrych starć między Hindusami a ludnością mahometaniską, — która mszcząc się za zamordowanie swego współwyznawcy, splądrowała składy Hindusów.

Rozruchy w stolicy Birmy.

Londyn, 26. 5. popołudniu przyszło do bardzo poważnych rozruchów w Rangoon. W czasie starć z policją 10 osób zostało zabitych, przeszło 250 rannych, pomiędzy nimi 2 europejskich oficerów policji.

Londyn, Według ostatnich wiadomości w czasie rozruchów w Rangoon zabitych zostało 26 osób, natomiast 276 osób jest tak ciężko rannych, że musiano je odstawić do szpitali.

W Niemczech zwiększono cło na produkty rolne.

Berlin. Ukazało się w dzienniku urzędowym rozporządzenie wprowadzające z dniem 26 maja podwyższone cła na produkty rolne. Cła te wynoszą: za żyto 15 marek, jęczmień 12 marek od centnara. Jako motyw tej podwyżki podano konieczność przeciwdziałania napływowi obcego zboża, co w ostatnich czasach jakoby dało się wyraźnie zaobserwować.

Uroczyste oświadczenie zamiast przysięgi.

Berlin. Na posiedzeniu komisji prawniczej nacjonalista Strathmann postawił wniosek, aby w sądach znieść przysięgę, a na jej miejsce wprowadzić „uroczyste oświadczenie“. Zamiast krzywoprzysięstwa miałyby być wprowadzone „fałszywe oświadczenie“. Propozycję tę przyjęto 17 głosami przeciwko 10. Za wnioskiem głosowali socjaliści, komuniści demokraci, partja ludowa i ludowi konserwatyści.

Zabójca gen. Unty pod kluczem.

Rewel. W sobotę aresztowano tu sprawcę za machu na szefa sztabu generalnego Estonji gen. Unta, który jak wiadomo został zabity w biały dzień na ulicy. Aresztowany jest komunista, liczy lat: 25, nazywa się Baumann. Już podczas zamachu komunistycznego w grudniu 1924 r. był on jednym z kierowników tej akcji. Ostatnio był on głównym kierownikiem całej tajnej organizacji komunistycznej w Estonji. Oprócz Baumanna aresztowano 11 pomocników, którzy pomagali przy wykonaniu zamachu na Gen. Unta.

25-lecie OO. Franciszkanów.

Dnia 18 bm. w Borkach Wielkich (Śląsk O-polski) uroczystość obchodzono 25-lecie przybycia do tej miejscowości OO. Franciszkanów, sprowadzonych przez proboszcza z Oleśna śp. ks. Aleksandra.

Uroczystość kościelna została zakończona poświęceniem, ustawionej przez OO. Franciszkanów, nowej Drogi Krzyżowej.

Kapitał francuski na budowę kolei G. Śląsk — Gdynia.

W dniu 22 bm. przyjeździłi przez p. ministra Komunikacji przedstawiciele znanej francuskiej firmy Schneider i Creusot, pp. Koehl i Benesit, którzy wysunęli propozycję sfinansowania dalszej budowy magistrali kolejowej Górny-Śląsk — Gdynia, wzamian za pewne koncesje eksploatacyjne.

W dniu 24 bm. przedstawiciele kapitału francuskiego wyjechali do Gdyni, celem zapoznania się na miejscu ze stanem prac.

Nauczycielstwo Pomorskie do Gdyni

Starym zwyczajem, jak dotąd rok rocznie, w czasie Zielonych Świątek zjeżdżają się delegaci wszystkich Kół naszej organizacji na Pomorzu, aby okiem rzucić wstecz na nasze wysiłki organizacyjne i ich wyniki ubiegłego roku kalendarzowego, celem wyciągnięcia z nich wniosków na przyszłość.

Podobne zjazdy odbywają się w tym samym czasie w myśl uchwały Zarządu Głównego i w innych okręgach; są to przygotowania na mający się odbyć w czasie letnich wakacji ogólnokrajowy Zjazd Stowarzyszenia w Krakowie dnia 3 — 5 lipca 1930 r.

Nasz pomorski zjazd okręgowy odbędzie się w tym roku w Gdyni, co niewątpliwie wpłynie do dalszego na frekwencję zjazdu tem więcej, że prócz delegatów Kół mogą brać udział w zjeździe z gółsem doradczym wszyscy członkowie Oddziału Pomorskiego, a członkowie ich rodzin mogą korzystać z kwater, zwiedzania miasta, portu i floty oraz z wycieczek morskich narówni z członkami naszej organizacji przy zniżonych opłatach.

Dlatego zachęcamy i wołamy:

(Wszyscy do Gdyni — na zjazd Stowarzyszenia Ch. N. Nauczycielstwa S. P.,

Program zjazdu w Gdyni

Pierwszy dzień:

Poniedziałek (II święto) dnia 9 czerwca br.:

I. Od rana jest czynne Biuro Informacyjne, rejestracyjne i kwaterunkowe, które się mieścić będzie w gmachu szkoły powszechnej.

II. Od godz. 10 min 30 w gmachu szkoły powszechnej posiedzenie Komisji Rewizyjnej, a od godz. 15 tamże posiedzenie Zarządu Okręgowego

III. Od godz. 10. spotkanie się w restauracji „Hotelu Centralnego“

Drugi dzień:

Wtorek, dnia 10 czerwca 1930 r.

I. O godzinie 8 rano Msza św. w kościele parafialnym na intencje zjazdu

Po nabożeństwie:

II. 11-ty Walny zjazd delegatów pomorskiego Oddziału Okręgowego na sali Hotelu Centralnego I. referat prof. uniw. Krakowskiego Dr Klemensiewicza: O ideał szkoły polskiej;

II. referat Ks. Zynda: Akcja Katolicka a nauczycielstwo katolickie;

III. Obrady poszczególnych komisji w gmachu szkoły powszechnej.

IV. O godzinie 15 ciąg dalszy plenarnego posiedzenia Walnego Zjazdu Delegatów Pomorza: Sprawozdania poszczególnych komisji, dyskusje i uchwały.

Absolutorjum i wybory.

Zatwierdzenie, komunikaty, wolne głosy, zakończenie.

Trzeci dzień:

Środa dnia 11 czerwca 1930 r.

Zwiedzanie grupami portu handlowego, rybackiego i wojennego; wycieczki statkami: a) do Gdańska, Oliwy i Sopot; b) na Hel i do Jastarni; c) do Pucka, Hallerowa i Jastrzębiej Góry.

Uwagi.

1) Karty dla delegatów Kół, uprawniające do głosowania na zjeździe, wysyłamy Poszczególnym Zarządom Kół z prośbą o wypełnienie i podpisanie oraz wręczenie wyznaczonym pp. delegatom.

2) Kwatery, możliwość brania udziału w zjeździe i wycieczkach zapewni się jedynie tym osobom, które albo same, albo sumarycznie przez dane Koło zgłoszą swój udział pod adresem: P. Mieczysław Ogrodowski, kierownik szkoły Gdynia III. (Oksywie), wysyłając równocześnie niezwracalny w razie wycofania się zaatek w wysokości 5 zł. (pięciu zł.) od osoby najdalej do dnia 1-go czerwca 1930 r., z zaznaczeniem, czy reflektuje na kwatery oraz w których wycieczkach wezmą udział

3) Każdy uczestnik zjazdu winien zaraz po przybyciu do Gdyni zgłosić się osobiście najpierw w Biurze Zjazdowym, mieszczącym się przez cały czas trwania zjazdu w gmachu miejsc. szkoły powszechnej, gdzie po dopłaceniu reszty należności otrzyma druki, programy, kartę uczestnictwa i inne potrzebne druki oraz przydział kwatery.

4) Z uwagi na kwatery masowe zabrac ze sobą dere, jasek i prześcieradło.

5) W zgłoszeniach zaznaczyć wyraźnie, kto reflektuje na kwatery i na jakie, a kto niepotrzebuje kwatery, korzystając z gościnności u krewnych lub znajomych.

Grudziądz, dnia 19 maja 1930 r.

Pomorski Zarząd Okręgowy.

Stow. Chrześc. Nar. Naucz. Szk. Powsz.

(—) A Nowicki, prezes; (—) A. Kwiatkowski sek.

I. Krajowy Kongres Eucharystyczny w Polsce obraduje w Poznaniu w dniach 26 — 29 czerwca. Zniżki kolejowe — Kwatery — Udogodnienia Apropozycyjne.

Wszystkim uczestnikom I Krajowego Kongresu Eucharystycznego w Polsce, który obraduje w Poznaniu we „Wielkiej Rotundzie“ terenu „E“ b. Powszechnej Wystawy Krajowej w dniach 26 — 29 czerwca br. zwraca się uwagę na następujące udogodnienia:

1) W drodze powrotnej z Poznania do domu każdy uczestnik płaci tylko połowę biletu kolejowego, postarać się jednak musi przed wyjazdem z Poznania o potwierdzenie uczestnictwa w Kongresie, co uskutecznić będzie specjalne biuro zniżkowe w VI. Szkole Powszechnej, przy Św. Marcinie Nr. 35

2) Dla udzielenia kwater funkcjonować będzie na dworcu głównym w Poznaniu na tak zw. „Małym Dworcu“ od strony Wystawy, specjalne Biuro Kwaterunkowe Kongresu, które rozdzielać będzie:

a) kwatery masowe po 50 groszy za dobę (przy mieszkaniu koca wskazane.)

b) kwatery po domach prywatnych i to: pokój III kl. o 1 łóżku 4 zł — o 2 łózkach 6 zł. pokój II kl. o 1 łóżku 6 zł. — o 2 łózkach 9 zł; pokój I kl. o 1 łóżku 8 zł; — o 2 łózkach 12 złotych;

c) kwatery hotelowe od 9 — do 14 zł. za dobę.

3) Licząc się z potrzebą zapewnienia uczestnikom kongresu możliwość oszczędnego wyżywienia się podczas pobytu w Poznaniu, Komisja Apropozycyjna urządzi punkty:

a) masowego odżywiania się, gdzie obiad kosztować będzie 60 groszy, kolacja (ciepła) 60 gr. śniadanie 30 groszy (2 bułki i kawa) (utrzymanie całodzienne — 1,50).

b) w jadłodajniach dobry skromny obiad 1 zł kolacja 1 zł. śniadanie 50 groszy (kawa 2 bułki smar.) utrzymanie całodzienne 2,50 zł),

Powyższe udogodnienia umożliwiają przyjazd do Poznania najszerszym warstwom wierzchnych wszystkich stanów.

Wszelkich informacji udziela Komitet Wykonawczy I Krajowego Kongresu Eucharystycznego w Poznaniu — Aleje Marcinkowskiego 22 III ptr. pokój 65.

Ciekawe cyfry.

Omawiając udział społeczeństwa w obronie powietrznej Państwa p. dyrektor Władysław Bałiński przytacza szereg bardzo ciekawych cyfr, dotyczących wydatków rocznych na lotnictwo w poszczególnych państwach,

a więc: UZA. — 637 milionów złotych; Francja — 608 milionów złotych; Italia — 330 milionów złotych; Rosja — 322 milionów złotych; Polska — 34 milionów złotych.

Dla lepszego zrozumienia tych olbrzymich cyfr wypada dodać, że na jednego obywatela przypada rocznie w Anglii 20 zł, we Francji 15 zł w Italii 8 zł, w Czechosłowacji 2,50 zł, w Rosji 2 zł, w Polsce 1,20 zł.

W Polsce, która stoi pod względem naturalnych warunków rozwoju gospodarczego na 6 miejscu wśród państw kuli ziemskiej każdy obywatel płaci za ledwie 1,20 zł tytułem podatków do tego dodać należy jeszcze kilka groszy, a to z pieniędzy składanych w trosce o nasze lotnictwo przez część uświadomionych i przewidujących obywateli, czyli z funduszu LOPP. ale to jest już ten drugi rodzaj udziału społeczeństwa w Obronie Powietrznej Państwa — dobrowolny.

Jest bardzo skromny jeśli chodzi o pieniądze, ale dość wydatny o ile przyjrzymy się pracy, jaką mamy do zanotowania w tej kategorii świadczeń nie pieniężnych, o ile zważymy jak wzrasta zainteresowanie się dziedziną lotnictwa, świadomość jego znaczenia chęć okazania mu pomocy. Oby właśnie ta świadomość i chęć objęła jaknajwiększą liczbę obywateli naszych, a moc zawarta w ich opinii wybuchła, wyrwywając skąd należy sumy potrzebne na lotnictwo, abyśmy jako naród 30 milionowy nie wlekli się gdzieś na końcu. Lotnictwo staje się jednym z najpotężniejszych filarów nowoczesnego Państwa, niezbędnych tak dla jego obrony, jak i dla jego rozwoju gospodarczego. Czy zdajemy sobie z tego dobrze sprawę pokaże to zbliżający się 7-my Tydzień Lotniczy.

Lew broni człowieka przed tygrysem.

Pisma nowojorskie donoszą o straszliwym wypadku, jaki wydarzył się w tych dniach w pewnym cyrku w Kokomo w stanie Ilina, którego ofiarą omal że nie padł pewien młody pogromca zwierząt.

Podczas przedstawienia, w którym naraz występowało 32 lwów i tygrysów, młoda tygrysica, niedostatecznie jeszcze wytresowana, napadła na młodego trenera Clyde Beatty i rzuciwszy go na ziemię, ciężko zraniła pogromcę ukąszeniami i uderzeniami łap. Zwierzę byłoby go rozszarpało, gdyby w tej chwili stary lew „Książę“ w ogromnym skoku nie rzucił się na rozjuszoną tygrysicę i obronił w ten sposób swego pana. Beatty miał jeszcze na tyle siły, że powstał i inne zwierzęta wypędził z areny, poczem padł, straciwszy przytomność. Innym dozorcóm udało się w końcu uratować również i tygrysicę, która w międzyczasie silnie została pokaleczoną przez rozjuszonego lwa.

LUDWIK STASIAK BRANDENBURG

98) Kraina słowiańskich mogił

— Do nogi nas wytną!
— Co? Ta hołota? Te psy słowiańskie?! —
wołał zaciekły Romuald.

— Poddajmy się!

— Nie poddałmy przemocy.

— Jeśli się poddamy, darują nam życie.

— Śmierć temu, kto wspomni o poddaniu — krzyknął Romuald, nieprzyjaciół mieczem rąbiąc wejście do bramy pierwszą zastaniając.

Męstwo twoje i rycerska cnota zgubiła cię, biedny Romualdzie. Bo na zatracenie twoje zjawił się nieprzyjaciół nowy i niespodziewany.

Oda patrzy chwilę na zastępy nieprzyjaciół jakby wzrokiem w tłumie wrogów kogoś szukała, jakby wahała się chwilę. — Wzrok utkwiła w dal w blasku księżycy srebrzysta zbroja rycerza migoce — usta hrabianki się rozchyliły, dech wstrzymała, spojrziała na obiegających i na Romualda, który jak lew bił się za stu.

Myśli Oda, patrzy w bramę.

Przy wejściu do bramy stała wielka i ciężka konew do wody. Ujęła w rękę Oda, wpadła w bramę jak szalona, impetem wielkim rozwalila konwią łeb mężowi Romualdowi i pobięła w sam środek wojsk nieprzyjacielskich, wołając:
— Mieszku!!! Panie mój!!!

Gdy Oda z murów klasztornych wybiegła, w tejże chwili ustąpiło wojsko, do wsi Kalwy się cofając.

Czeski Bolesław surowe rozkazy wydawał, aby żołnierstwo nie tknęło miejsca świętego, nie wa-

żyło się targnąć na klasztor, żadnej krzywdy świętobyliwym pannom nie czyniło.

Rozkazy Bolesława wykonano natychmiast. Niektóre z nich były o tyle zbyt bezczyste, że żołnierze polscy ani czescy nie kwapili się jakoś do czynienia krzywd niewiastom, z których większa część była już w podeszłym wieku.

Gdy wieść o małżeństwie księcia polskiego Mieszka z córką margrafa Dietricha po świecie się rozeszła, powstał hałas i lament wielki. Gorzkimi łzami zapłakał Thiethmar, rozdarł z bólu wielkiego bekieszę swoją, słowami zgrozy i rozpaczny zdarzenie to w swojej kronice spisał:

„Wielka to zaiste zachwałność Ody: oblubiła cęm niebieskim pogardziła i rycerskiego męża na dół przeniosła. Poszła zamąż za Mieszka, chociaż się to wszystkim ojcom duchownym, najbardziej zaś wielebnemu biskupowi Hilliwardowi, wcale nie podobało“.

Niestety, jednak to co się nie podobało wielebnemu biskupowi Hilliwardowi, to się podobało Mieszku.

Bo, gdy Ode miał za żonę „bez kanonicznego pozwolenia, jeśli księciu polskiemu przemawiać do sumienia pobożni mężowie, aby Bogu poświęconą niewiastę odesłał z powrotem do klasztoru. Ale zeżłościł się okropnie w grzechu zatwardziały Mieszko i w gniewie uderzył tak pięścią w stół, że deski dębowe rozleciały się na kawałki.

Co widząc bogobojni mężowie, „dla miłego spokoju“ zaprzestali namów, nie chcąc niedawno nawróconego poganina do wiary świętej zrażać i odstraszać.

Mądrze bowiem, zaiste, napisał Thiethmar, że „nie należy doprowadzać do waśni z powodu tego małżeństwa, lecz użyć lekarstwa świętej zgody“. Pokazało się potem, że dobrze radził zna-

komity uczony.

„Gdyż dzięki Odzie, została wielce służba Chrystusowa w Polsce rozszerzona, mnóstwo jeńców wróciło z Polski do niemieckiej ojczyzny, więźniom opadły kajdany, przed winowajcami otworzyły się drzwi więzień: to też jak sądzę, wielkość popełnionej przez Odę zbrodni, zostanie przez Boga odpuszczona.“

I nie omylił się zaiste przezacny hrabia Thiethmar.

Bo Oda była Mieszku dobrą żoną, żyła z nim przykładnie, powiła mu trzech synów, Mieczysława, Świętopelka i Bolesława, pozostała wierną towarzyszką księcia polskiego aż do ostatniego zamknięcia powiek.

Rudnickie opole, to jedno wielkie pogorzelsko. Na żadnym z domów dachu nie widać, jeno kupę spalenizny, gdzieś tam ogień chwycił się ścian, chałupa do zębów sponęła. Niema kto chat nanowo stawiać, mężowie wybici w pień lub na rynkach niemieckich w niewolę sprzedani. We wsi pozostał jedynie ten, kto dość wcześniej przed najazdem księcia Bernarda w las uciekł. Gdy nad szedł rozkaz od Ottona, aby chaty słowiańskie oszczędzać, gdy wieść przeleciała przez lasy, że Niemcy do Włoch na wyprawę wyszli, wrócili rozbitki z jaskiń do domów, borów, do opola.

Jednak nie masz rąk, ani sił do stawiania chat.

— Poco chaty stawiać? — mówili do siebie, wyciuci z mienia ludzie.

— Żeby znowu przyszedł wróg i w kupę spalenizny obrócił?

— Starać się o dobytek?

— Czy po to, aby cesarscy, gdy wrócą, mieli co rabować?

(Ciąg dalszy nastąpi).

Z POMORZA

Bysław. (Bójka dzieciaków na noże). Między siedmioletnimi chłopakami szkolnymi Nowińskim i Krakowiakiem doszło do sprzeczki. W toku kłótni Nowiński dobył z kieszeni nóż składany i zadał nim Krakowiakowi cios w rękę. Łobuzowi należy się naprawdę porządne przeproszenie skóry. Rodzice powinni zwać na swe dzieci, aby takich narzędzi przy sobie nie nosili.

Sępólno. (Różycy świni). W zagrodzie Józefa Wegnera w Dużej Cerkwicy stwierdzono różycę świni.

Więcbork. (Zabawa Straży Pożarnej). W niedzielę odbyła się w lasku śmiłowskim zabawa tu. Straży Pożarnej. Zabawę poprzedził koncert na rynku, wykonany przez orkiestrę p. Herrmanna z Sępólna. Wyruszone programowo o godz. 2 z muzyką do końca miasta, gdzie już czekały wozy. Mimo deszczu, który padał do godz. 3-ciej, przybyła dość spora ilość gości. Bawiono się ochoczo przy tańcu i różnych rozrywkach.

Płocicz. Podczas niedzielnej burzy grom uderzył w stodołę rolnika p. Rahr. W krótkim czasie stało całe zabudowanie w płomieniach. Ponieważ gospodarz nie był w domu, spaliło się wszystko, tak było jak i budynki. Strata jest dość poważna którą jednakże pokryje ubezpieczalnia.

Niechorz. Podczas burzy grom uderzył w krowę rolnika p. Hassa, która stała na łące.

Świecie. Jarmark na konie i bydło odbędzie się w poniedziałek dn. 2 czerwca br.

(Egzamin mistrzowski). P. Stanisław Jagielski z Przechowa wybud. i Wacław Szubowicz z Ostrowa złożyli przed Komisją Egzaminacyjną przy Pom. Izbie Rzemieślniczej w Grudziądzu egzamin mistrzowski w zawodzie kowalskim.

Mirachowo. (Bacznosc przed jadłowitemi zmi- jami). W lasach tego roku jest bardzo dużo żmij i to najwięcej koło dróg lub też w młodych zagajnikach. W lesie w Mirachowie zabił J. Mysza z Mirachowa w jednym dniu 9, J. B. z Bącza 2, J. Buj. 1, leśniczy Pecek 4, Formela Jan 1 na polu przy sadzeniu kartofli, około 360 metrów od lasu. W jednym dniu zabił 12 żmij, a dalsze w następnym dniu, razem 17 sztuk, a bardzo dużo żmij uciekło. Przed rokiem ubito również wiele żmij. Jedną z tych żmij miała 16 młodych. Najwięcej jest jadłowitych żmij zygzagowatych, mających na plecach znaki zygzagowe. Tych żmij trzeba się wystrzegać i mieć na bacznosci przed ukąszeniem, bo są bardzo jadłowite.

Tczew. Nieszczęśliwy wypadek zdarzył się na szosie między Subkowami i Tczewem. Mianowicie samochód gdański najechał na motocyklistę, p. Neumanna z Tczewa, który odniósł dość poważne obrażenia. Ofiarę wypadku odwiózł tenże samochód do Szpitala św. Wincentego w Tczewie.

Skrzeszewo II. Utonął w pobliskim stawie 2-letni synek gospodarza Franciszka Majkowskiego

Gdynia. Kolonja dzieci nad morzem. Pomorskie Towarzystwo Opieki nad Dziećmi w Toruniu przyjmuje uczniów i uczennice szkół średnich w miesiącach lipcu (dziewczynki) i sierpniu (chłopcy) do kolonji nadmorskiej im. Bł. Andrzeja Boboli w Gdyni. Opłata dzienna od osoby 4,50 zł.

Gdynia. (Znalezienie zwłok topielca). Kierownik kutra rybackiego „Żegluga Polskiej“ wyłowił zwłoki topielca na morzu, które przyholował na molo rybackie. Na podstawie znalezionych przy trupie dowodów stwierdzono, że jest to Sobczak Marjan Edward z województwa łódzkiego. Nie wiadomo, czy Sobczak utonął czy też umyślnie utopił się.

Gdynia. (Napad rabunkowy). Dnia 21 bm. zgłosił Ziolkowski Józef i Wolinski Sylwester, zam. w Wejherowie, że tegoż dnia około 14—15-tej w lesie pomiędzy Gdynią a Witominem dokonano na nich napadu rabunkowego 3 nieznanych sprawców, którzy pod groźbą rewolwerów zrabowali 50 zł. i 2 walizki z towarami lokciowym, wartości około 800 zł.

Pelplin. (Na jarmarku.) Ze świtem ukazały się nad horyzontem tumany kurzu a za nim nadciągały cygańskie wozy. Zjechało do Pelplina cała banda, by wziąć udział w jarmarku. Na jarmarcznym placu uganił się cyganie za zarobkiem. Jednemu gospodarzowi wcyganili konia półżywego, drugiemu skradli parę złotych, słowem uprawiali swój proceder. Dodać należy że ruch był dość wielki. Przedewszystkiem spędzono dużo koni i bydła, tylko że kupuj. było mało. Za konie płacono: 100 — 800 zł, za krowy: 150 — 500 zł, za prosięta 100 — 120 zł.

(Z diecezji). W pierwszy dzień dni krzyżowych odprawił sumę w katedrze ks. kanonik Michalski. Na zebraniu Wydziału Teologicznego Tow. Nauk w Toruniu i „Unitas“ okręgu tczewskiego, które odbyło się w Seminarjum Duchownym wygłosił piękny i rzeczowy referat ks. dr. Manthey. Temat dotyczył historjografji Juljusza Słowackiego. Przewielebne duchowieństwo wzięło dość liczy udział w zebraniu.

Gdańsk. (Smutna tragedja.) Pewna profesorka, przechodząc przez jezdnę została pochwycona przez tramwaj. Śmierć nastąpiła na miejscu. Nieszczęśliwa ofiara własnej nieostrożności wracała z cmentarza na którym niedawno złożono zwłoki jej męża. Przygnębienie psychiczne, a co za tem idzie, zamyślenie było powodem nieuwagi, a ta pociągnęła za sobą katastrofę. Pozostałe dzieci spotykają się z ogólnym współczuciem.

Z DALSZEJ POLSKI.

Gniezno. (Szczęśliwy gracz). W loterii końskiej w Gnieźnie, wygrał główny los p. Koźlecki z Ostrowa. Fortuna przyniosła mu w darze parę koni z uprzężą i piękną powózkę.

W sprawie podatków.

Aby ułatwić płatnikom wywiązanie się z obowiązku wpłacenia należnych się w najbliższych miesiącach podatków Ministerstwo Skarbu zarządziło co następuje:

I. Różnica pomiędzy kwotą wymierzonego podatku przemysłowego od obrotu za rok 1929 a ustawowemi zaliczkami, przypisanymi na tenże rok, zezwala się wpłacić bez ustawowych kar za zwłokę i odsetków za odroczenie w dwóch równych ratach, pierwsza do 15 maja i druga do 15 czerwca br. włącznie.

Do tych terminów nie ma zastosowania 14-dniowy ulgowy termin, przewidziany w art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1924 (Dz. U. R. P. Nr 73 pozycja 721)

Nieuiszczone w całości lub częściowo kwartalne zaliczki przypisane na rok 1929 podlegają natychmiastowemu ściąganiu wraz z karami za zwłokę, obliczonymi od ustawowych terminów płatności oraz z ewentualnymi kosztami egzekucyjnymi

I. Odracza się terminy płatności zaliczek na poczet podatku przemysłowego od obrotu za 1 i 2 kwartał 1930 r. a mianowicie:

Zaliczka na 1 kwartał br. winna być uiszczona do dnia 15 lipca br. włącznie, za 2 kwartał do dnia 15 sierpnia br. włącznie.

Do terminów tych również nie ma zastosowania 14-dniowy ulgowy termin, o którym mowa pod p. I.

Niedotrzymanie któregokolwiek z terminów wyznaczonych w punkcie 1 lub 2 pociąga za sobą utratę prawa do wszelkich ulg wyżej wymienionych i natychmiastowe przymusowe pobranie za legających kwot wraz z ewentualnymi kosztami egzekucyjnymi oraz z karami za zwłokę.

Zaznacza się wyraźnie, że dla tych płatników którzy nie uiszcili do dnia 15 maja br. połowy pomiędzy kwotą wymierzonego podatku przemysłowego od obrotu za rok 1929 a ustawowemi zaliczkami przypisanymi na tenże rok termin płatności całego zalegającego podatku za rok 1929 i zaliczki za I kwartał 1930 upłynął z dniem 15 maja br. a zaliczka na II kwartał 1930 płatną jest do 15 lipca br.

ROZMAITOŚCI.

Możliwość spotkania ziemi z kometą.

Niebo gotuje nam nową niespodziankę. Ostatnio odkryta w Niemczech, dnia 2-go maja, nowa kometka: 1930 d., zbliża się ku ziemi. Dotychczasowe obliczenia jej drogi w przestrzeni wykazują, iż nowe ciało niebieskie biegnie po paraboli, której punkt najbliższy słońca będzie wynosił 1,016 jednostek astronomicznych, tj. tyle właśnie, ile wyniesie z początku czerwca odległość naszej ziemi od słońca. Ponadto z rachunków wynika, iż nowa kometka przejdzie tuż w pobliżu drogi ziemskiej, ziemia zaś w tym czasie znajdzie się stosunkowo bardzo blisko komety, gdyż nie dalej niż o 0,1 jednostkę astronomiczną, tj. tylko w odległości 1 i pół miliona kilometrów.

• Oba ciała niebieskie miną się już w najbliższych dniach, przyczem kometka, górując prędkością ruchu, dogoni nasz glob, pozostawiając go wkrótce pozasobą. Prędkość ruchu komety wynosi obecnie około 40 km. sek., ziemi zaś 30 km. sek.

Rezultat tak znacznego zbliżenia się obu ciał do siebie będzie prawdopodobnie tylko taki, że od dnia 29 maja począwszy, możemy się spodziewać deszczu gwiazd spadających. Luźne bowiem cząstki materjalne, wchodzące w skład komety, ulegając przyciąganiu naszego globu mogą wpaść w znacznej ilości w atmosferę ziemską, powodując efektowne zjawisko.

Według obliczeń astronoma japońskiego, prof. Yamamoto, zakomunikowanych telegraficznie, punkt promieniowania spodziewanych gwiazd spadających, pochodzących z materji komety, znajdować się będzie w dość dogodnym dla nas położeniu na północnym niebie, w konstelacji. Zyrافی, na pólnocno-zachodzie od gwiazdy Polarnej. Zjawisko może się już rozpocząć około 29 maja, by trwać przez kilka pierwszych dni czerwca.

Redaktorzy polscy z Ameryki Północnej przybywają do Polski.

18 czerwca wyjedzie z Nowego Jorku wycieczka dziennikarzy (redaktorów) polskich ze Stanów Zjednoczonych i Kanady — złożona z 12 osób. W wycieczce biorą udział redaktorzy wszystkich największych gazet polskich — ukazujących się w tych dwóch krajach. Dziennikarze polscy przybędą do Gdyni na okręcie Polskiego Transatlantyckiego Towarzystwa Okrętowego. Dziennikarze przyjeżdżają jako korespondenci — którzy wraz z nami swoimi z podróży i z pobytu w Polsce podzielią się z kilkuset tysięczną rzeszą czytelników prasy polskiej w Ameryce Północnej.

Potęga reklamy w Ameryce.

Według sprawozdania, odczytanego na dorocznej konwencji Stowarzyszenia Wydawców Amerykańskich w r. 1929 pisma amerykańskie za miesiąc ogłoszenia, za które różne firmy i przedsiębiorstwa zapłaciły łącznie 260 milj. dol. Gdyby nie depresja gospodarcza, jaka nastąpiła po wielkim krachu giełdowym na jesieni, suma ta powiększyłaby się jeszcze przynajmniej o 40 milj.

Kronika Sportowa.

Eliminacje przed mistrzostwami Europy w Budapeszcie.

W dniu wczorajszym odbyły się eliminacyjne zawody bokserskie przed ustaleniem składu reprezentacji Polski na mistrzostwach Europy w Budapeszcie, przyczem Seweryniak pokonał Arskiego, Fotlański Grossa oraz Konanrzewski Wiśniewskiego.

Wyniki dwumeczów lekkoatletycznych Warszawianka — Warta

przedstawiają się następująco:

- 100 mtr.** — 1) Szenajch (Warsz.) 11 sek. 2) Biniakowski (Warta).
- 400 mtr.** — 1) Biniakowski (Warta) 51,6 sek., 2) Żuber (Warsz.).
- 800 mtr.** — 1) Żuber (Warsz.) 2 min. 5,6 sek., 2) Pawlak (Warta).
- 1500 mtr.** — 1) Kusociński (Warsz.) 4 min. 8 sek., 2) Nowacki (Warsz.).
- 5000 mtr.** — 1) Kusociński (Warsz.) 15 min. 43,4 sek., 2) Nowacki (Warsz.).
- 110 płotki** — 1) Sobkiewicz (Warta) 17,1 sek., 2) Wielgomasz (Warsz.).
- 4 x 100** — 1) Warszawianka 46 sek., 2) Warta.
- 4 x 400** — 1) Warta, 2) Warszawianka.
- Rzut kulą** — 1) Heljasz (Warta) 13,98 m., 2) Świetlik (Warta) 10,56.
- Rzut dyskiem** — 1) Heljasz (Warta) 38,66 m. 2) Cierpikowski (Warsz.).
- Rzut oszczepem** — 1) Gatkowski (Warta) 49 m. 2) Klimczak (Warta).
- Skok wdal** — 1) Wielgomasz (Warsz.) 653 m., 2) Lokajski (Warsz.) 6,23.
- Skok wwyż** — 1) Lokajski (Warsz.) 1,67 m.
- Skok o tyczce** — 1) Nogaj (Warta) 3,10 m., 2) Kostrzewa (Warsz.) 2,90 m.

Na szczególne podkreślenie zasługują dobre wyniki Szenajcha, Wielgomasza, Biniakowskiego Kusocińskiego i Heljasza.

Tabela Ligowa

	Gier.	Pkt.	St. br.
1) Cracovia	7	12	17:6
2) Wisła	7	12	16:8
3) Warta	7	9	17:12
4) Legia	4	7	11:4
5) ŁKS.	6	7	17:9
6) Pogoń	5	5	9:6
7) Polonja	8	5	16:17
8) ŁTSG	6	5	7:9
Ruch	6	5	7:11
10) Garbarnia	7	2	10:21
11) Czarni	4	2	2:5
12) Warszawianka	7	2	7:26

Wesoły kącik

— Ależ panie doktorze! wczoraj twierdził pan wręcz coś innego!

— Pani daruje, ale przy dzisiejszych postępach medycyny.

— Już dwa lata moja żona używa punkt-rollera.

— No i jest jaki skutek?

— Owszem. Punkt-roller jest już o wiele cieższy.

Ona: — Nie zasłużyłeś na taką żonę, jak ja.

On: — Nie zasłużyłem również na reumatyzm a jednak, niestety, mam go!

Nauczyciel: — Za każdy grzech musi być kara. Karolu daj mi na to przykład!

Uczeń: — Zjadłem konfitury, a tatus mnie uderzył, ale stracił talerz ze stołu, a wtedy przybiegła mamusia i uderzyła tatusia.

Sędzia: — Jak się nie wstydzicie kraść, będąc już tak starym?

Oskarżony: — Panie sędzio! gdy byłem młody, to mi mówili: „Taki młody i już kradnie“. Więc kiedy ja mam kraść, panie sędzio?

Lekarz: — Wcale się nie dziwię, że nie ma pan apetytu, zjadłszy jajecznicę i dziesięć pierogów.

Pacjent: — Ależ panie doktorze, ja już przedtem nie miałem apetytu.

Dozorca więzienny do arestanta:

— Naprzód, do kąpieli

— Aj waj, z wodą?

— Naturalnie.

— A nie możnaby odkurzaczem?

Policjant zatrzymując motocyklistę: Pan za-
prędko jechał. Jak się pan nazywa?

Motocyklista: Poppapopopopulos.

Policjant: Przecież pytałem o nazwisko, a nie o to, jak hałasuje pański motor.

Szkolne Kasy Oszczędności

Niedawno czytaliśmy, że ruch oszczędnościowy w Polsce się ożywia. Bardzo pocieszający jest to objaw — bo „Oszczędność i praca — narody wzbogaca!”

A gdy się dokładnie rozglądnijemy — to stwierdzimy, że ten ruch oszczędnościowy idzie z naszych szkół.

Działwa polska daje przykład, jak należy zbierać „ziarno do ziarnka, aby się zebrała miar ka”.

A wiadomo, że działwą tą kieruje nauczycielstwo nasze. Tam pomiędzy niemi właśnie znajdujemy pionierów tego zbawczego ruchu oszczędnościowego.

Od nich właśnie pochodzi zdanie: „Nie wystarczy, aby dziecko w szkole nauczyło się tylko

tego, co program przewiduje — szkoła ma wychować także przykładowego obywatela Polaka”.

A że jedną z najważniejszych cnót obywatelskich jest oszczędność — to też całe nauczycielstwo w zapale w tym kierunku pracuje.

W każdej szkole powstała kasa oszczędności i dzieci uczą się składać grosz do grosza — a nauczycielowi serce rośnie; gdy widzi, z jaką powagą i z jaką pilnością wychowankowie jego pracują, aby Polskę zubożać. Zapomina on wtedy, że z tą „oszczędnością” przybyło mu właśnie jeszcze trochę pracy (a już i tak jej było dosyć).

Cześć Wam, Nauczyciele, za tę Waszą pracę obywatelską!

Niejedno dziecko w późniejszym wieku wdzięcznym sercem wspominać Was będzie! X.

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 28. maja 1930 r.

Madame Butterfly.

W ostatniej chwili przypominamy, iż dziś w sali Hotelu Centralnego odbędzie się gościnny występ Opery Warszawskiej, który wystąpi w japońskiej operze G. Pucciniego „Madame Butterfly”. Wieczór zapowiada się bardzo interesująco, gdyż opera Pucciniego „Madame Butterfly” należy do najciekawszych muzycznych dzieł świata. Zespół ten we wszystkich miejscowościach, w których występował spotkał się z wielkim zainteresowaniem i nie wątpimy, że i chojniccy obywatele pośpieszą na tę sztukę. Jak się dowiadujemy, zespół wystąpi z własnymi dekoracjami, potrzebni do egzotycznego tła opery. Bilety wcześniej nabyć można w „Dzienniku Pomorskim”.

Wpisy do 1 klasy gimnazjalnej.

Dowiadujemy się, że Dyrekcja Gimnazjum Państwowego przyjmuje zgłoszenia uczniów do 1 klasy w dniach od 2 do 5 czerwca. Przy zgłoszeniu należy złożyć: 1) metrykę urodzenia, 2) świadectwo powtórnego szczepienia, 3) ostatnie świadectwo szkolne.

Poświęcenie sztandaru gimnazjalnego.

Przypominamy raz jeszcze że jutro odbędzie się w kościele gimnazjalnym uroczystość poświęcenia sztandaru ufundowanego przez opiekę szkolną gimnazjum. Na porządek uroczystości składają się będzie uroczyste nabożeństwo z asystą o godz. 10, akademja w auli gimnazjalnej i wręczenie sztandaru o godz. 11,15. Po południu o godz. 2 wymarsz z dziedzińca gimn. ze sztandarem do ogrodu hotelu Dworcowego, gdzie odbędą się gry i zawody o nagrody, o godz. 3,30 wspólny podwieczorek. Przygrywać będzie orkiestra zakładu poprawczego.

Program imprez LOPP.

zmienia się o tyle, że hydroplan przybywa o godzinie wcześniej, wobec tego koncert i zabawa w Charzykowie rozpoczynają się już o godz. 2.

Tak w Charzykowie, jak i w Nowej Ameryce przewidziane są liczne niespodzianki. Nikt nie pożałuje, kto pójdzie na imprezy LOPP., popierając wzniosły cel patriotyczny, zabawi się setnie. — Zwracamy uwagę, że autobusy wozic będą uczestników do Charzykowa po cenie o 75 proc. niższej.

Wycieczka ZSP.

Z okazji rocznicy poświęcenia sztandaru ZSP. filji Chojnice odbędzie się dnia 1 czerwca r. b. wycieczka powózkami do Kłodawy połączone z wieczorkiem. Zapraszamy się bratnie Związki ZSP jak i wszystkich członków Zbiórka Plac Jerzego, odjazd o godz. 2,30 po poł. Zarząd.

Mecz footballowy

między ZKS. II drużyna i Chojniczanką II drużyna odbędzie się jutro w lasku miejskim o godz. 2,30.

Dwa dni w tygodniu wolne.

W związku z opracowanym obecnie w Ministerstwie Oświaty projektem reformy systemu nauczania w szkolnictwie powszechnym i średnim wysunięty został projekt wprowadzenia drugiego dnia odpoczynku w tygodniu w niższych klasach na wzór Francji i Danii, gdzie takie przerwy w środku tygodnia już wprowadzono.

Odroczenie służby wojskowej dla terminatorów.

Terminatorzy w rzemiosłach lub w przedsiębiorstwach przemysłowych albo też odbywający naukę handlu, powinni do podania o odroczenie dołączyć świadectwo, wydane przez zarząd właściwego cechu rzemieślniczego. Zaświadczenia takie wydaje w wypadkach nauki rzemieślniczej zarząd Izby Rzemieślniczej w wypadkach nauki handlowej zarząd Izby Przemysłowo-Handlowej. Podania te należy wnieść najpóźniej do 1 lipca.

64 pożarów w kwietniu.

W ub. miesiącu zgłoszono w Pomorskiem Stowarzyszeniu Ubezpieczeń w Toruniu 64 pożarów w tej liczbie 3 wypadki pożaru w samym Toruniu, w powiecie toruńskim 3 pożary, w powiecie wąbrzeskim (7), w pow. lubawskim (6), w pow. brodnickim (7) w pow. tucholskim (4), w powiecie chojnickim (9), w pow. gnieńskim (3), w pow. kartuskim (3) itd.

Ogólna suma szkód wyrządzonych wynosi 287,697 zł. Przyczyną pożarów było w 23 wypadkach podpalenie, w 11 nieostrożność, w 3 iskry, w 6 wypadkach samozapalenie, w 13 wypadkach defekt komin. W 2 wypadkach pożar spowodowany został przez dzieci.

Oszukańcza kombinacja z premjówkami.

Na bruku chojnickim pojawił się jakiś osobnik, który chodząc po mieszkaniach, sprzedaje premjówki Banku Generalnego w Brukseli, dopuszczając się przytem wyrafimowanego oszustwa. Sprzedawczy bowiem komus premjówkę, względnie przyjąwszy na nią zamówienie, zjawia się w jakiś czas u nabywcy z oznajmieniem, że numer jego wygrał w ostatnim ciągnięciu 500 zł. jednak z powodu zaległych 2 rat suma ta nie może być wypłacona wcześniej dopóki zaległości nie zostaną uregulowane. Nabywcy uszczęśliwieni wygraną, skwapliwie uiszczali do rąk osobnika rzekome zaległe raty, ciesząc się nadzieją rychłego w Brukseli który odpowiedział że numery danej premjowanej ani żadnej wiadomości nabywcy nie otrzymali, zwrócili się listownie z zapytaniem do Banku Generalnego w Brukseli, który odpowiedział że numer danej premjówki są w Banku zanotowane, jednak wylosowane jeszcze nie zostały.

Oszust wprowadzając nabywców w błąd, celem wyłudzenia od nich gotówki, nie waha przytem wystawiać oficjalnych pokwitowań, na pobrane pieniądze, o czym zapewne bank brukselski nie wie. Naciągnął on w podobny sposób wiele osób w Chojnicach, a zapewne i w innych miejscowościach. Podając powyższe do wiadomości, ostrzegamy publiczność przed tem nowym oszustwem.

Sąd Apelacyjny na sesji wyjazdowej w Chojnicach.

Dnia 27 bm. przybył do Chojnic Wydział Karny Sądu Apelacyjnego w Toruniu na 5-cio dniowy pobyt. We wtorek rano o 9-tej rozpoczęły się rozprawy karne odwoławcze. Rozprawom przewodniczył wiceprezes Sądu Apelacyjnego dr. Herdegen, w asyście sędziów apelacyjnych Kurkowskiego i Soszyńskiego. Oskarżał prokurator Sądu Apelacyjnego p. Studnicki. Rozprawy zakończą się przypuszczalnie w sobotę wieczorem.

Na święto P. W.

uprasza się szan. obywatelstwo o dary w naturze, mięso, groch itp. na obiad dla drużyn biorących udział w zawodach PW.

Kino Nowości

wyświetla dziś w środę i jutro w czwartek dnia 28 i 29 bm. film pod tyt. „Nieprzyjaciele”, ilustrujący tragedję dziewczęcej miłości wśród zawieruchy wojennej w cudownej interpretacji Liliany Gish, której dzielnie sekunduje Ralph Forbes.

Kronika polityczna.

Morderca dyseldorfski

Piotr Kuerten zeznał podobno, że poza znanymi morderstwami dopuścił się jeszcze dwu dalszych zbrodni.

„Upiór“ Duesseldorfu pod śledztwem.

Według komunikatu przyjdym policji w Duesseldorfie badania porównawcze nad pismem „upióra“ z Duesseldorfu i pismem aresztowanego Piotra Kuertena nie są jeszcze ukończone. Ustalono że Kuerten pisał kilka listów do dzienników i policji, w których zwracał uwagę na swe niesamo wite czyny. Przyznał się, że pisał te listy w celu wywołania paniki.

Rzeczoznawca dr. Schneikert na podstawie długich studjów nad listami zbrodniarza stawil Kuertenowi kilka pytań, dotyczących pewnych znamion tych listów, które mógł znać jedynie ich autor. Odpowiedzi Kuertena potwierdziły przypuszczenie, że jest autorem tych listów, a zatem poszukiwanym zbrodniarzem, Rzeczoznawca też naklonił aresztowanego do napisania tych samych listów w jednakich warunkach, to jest niebieskim ołówkiem na papierze do pakowania. Przy porównywaniu oryginałów z listami dziś przez Kuertena napisanymi stwierdzono z całą pewnością ten sam charakter pisma, którym pisano listy do policji ze szczegółami dotyczącymi morderstw i zakopania zwłok Marty Hahn i Gertrudy Alberman. Nie ulega wobec tego wątpliwości, że aresztowany jest poszukiwanym „upiórem“.

Kuerten w życiu swem karany był w 37 wypadkach ciężkim więzieniem za różne przestępstwa, Sensacją wywołało przyznanie się jego do zamordowania w lutym z r. małoletniej Róży Ohliger, oraz 2 innych dziewcząt w wieku szkolnym. W czasie przesłuchania Kuerten zachowuje się z niesłychanym cynizmem, odpowiadając spokojnie na czynione mu pytania.

Żona Kuertena, rozwiedziona z nim, na wiadomość o aresztowaniu, dostała obłędu i przewieziona została do szpitala dla obłąkanych.

Podróże „Iskry“.

Żaglowy okręt szkolny marynarki wojennej O. R. P. „Iskra“, na którym odbywają podróż podchorążowie najmłodszego rocznika Szkoły Podchorążych Marynarki Wojennej w Toruniu, opuścił dnia 22 maja Cherbourg, udając się do następnego portu Portsmouth w Anglii. Stamtąd odjedzie do następnych portów: Las Palmas na wyspach Kanaryjskich, Santiago na wyspie Kuba, Newport w Stanach Zjedn. A. P., poczem nastąpi powrót do Brest we Francji, a w październiku do Gdyni.

Aeroplany niemieckie nad terytorjum polskiem.

Katowice, 26. w godzinach popołudniowych nad terytorjum polskiem szybowały płatowce niemieckie: jeden nad Brzezinią i Łagiewnikami, drugi nad obszarem powiatu świętochłowickiego.

Ujęcie złodziei międzynarodowych.

New York. W jednym z hoteli tut. ujęto 5 złodziei, osobników znanych z kradzieży kosztowności w całym świecie. Znalezione przy nich na przeszło milion różnych kosztowności.

Wolny marszałkiem Sejmu śląskiego.

Nowowyzbrany Sejm śląski wybrał we wtorek posła dr. Wolnego (z partji Korfantego) marszałkiem, dr. Pante (Niemica) wicemarszałkiem.

Londyn. Parowiec niemiecki „Dora Ahren“

Londyn. Parowiec niemiecki „Dora Ahren“ zderzył się na wschodnim wybrzeżu Anglii z angielskim parowcem rybackim, który zatonął. Żaglową uratowano. Parowiec niem. mógł udać się w dalszą drogę.

Lot sterowca Zeppelina

do Hawanny odbędzie się dopiero dziś — w środę — W sobotę chce dr Eckner być już w Lakehurst (Nowy Jork).

Dr. Curtius namyślił się.

Minister spraw zagranicznych Rzeszy dr. Curtius zamierza obecnie objąć protektorat nad wystawą sztuki polskiej w Berlinie.

Walki z powstańcami w Brazylii.

Rio de Janeiro. Wojska rządowe zajęły po dłuższej walce miasto Sitio, trzymane od kilku tygodni przez powstańców.

Giełda bydłca

Poznań, dnia 27. V. 1930.

A. Woly:	Bydło:
a pełnomięsne wytuczony woly, najwyżej wartości rzeźnej, niezabiegane	122—126
b) pełnomięsne wytuczony woly od 2—3 lat	110—114
B. Stadniki:	
a) pełnomięsne, wyrosłe, najwyższej wartości rzeźnej	116—120
b) nietuczony	108—112
c) miernie odżywione młodsze i dobrze odżywione stare	—
C. Jałowa i krowy:	
a) pełnomięsne, wytuczony jałowki, najwyżej wartości rzeźnej	122—126
b) pełnomięsne, wytuczony krowy najwyższej wartości rzeźnej do lat 7	118—124
c) starsze wytuczony krowy i mniej dobre młodsze krowy i jałowki	110—114
d) miernie odżywione jałowki	90—96
e) liche odżywione krowy	076—080
	Cielęta:
b) najprzedniejsze cielęta tuczony	150—160
c) średnio tuczony cielęta i naprzędniejsze ssaki	134—144
d) mniej tuczony cielęta i dobre ssaki	120—130
e) liche ssaki	110—116
	Owce:
a) jagnięta tuczony i młodsze skopy tuczony	130—142
b) starsze skopy tuczony, liche jagnięta tuczony i dobrze odżywione młode owcy	090—110
c) miernie odżywione skopy i owce	000—000
	Świnie:
a) tuczony ponad 150 kg. żywej wagi	—
b) pełnomięsne od 120 do 150 kg. żywej wagi	216—208
c) pełnomięsne od 100 do 120 kg. żywej wagi	194—204
d) pełnomięsne od 80 do 100 kg. żywej wagi	192—196
e) mięsne świnie ponad 80 kg.	184—190
f) maciory i późne kastraty	174—180

Przebieg targu spokojny.

RUCH W TOWARZYSTWACH

SMP. Męskie. W środę dnia 28. 5. 30 odbędzie się zebranie sekcji piłki nożnej o godz. 8,30 wieczorem w szkole powszechnej. Ze względu ważnych spraw przybycie wszystkich pożądane. Kapitan.

Towarzystwo Powstańców i Wojaków Chojnice. Nadzwyczajne zebranie odbędzie się w środę dnia 28 bm. o godz. 20-tej w lokalu zebrań Rynek 16.

Z powodu bardzo ważnych spraw, przybycie wszystkich druhów konieczne.

Wolność!

Zarząd.

Zebranie Towarzystwa Pań św. Wincentego a Paulo odbędzie się w środę dnia 28 maja br. o godzinie 5-tej po południu w klasztorze. O liczny udział uprasza Zarząd.

Chojniczanka 1930. W piątek dnia 30 bm. o godzinie 8 wieczorem odbędzie się zebranie pierwszej i drugiej drużyny w lokalu p. Koperskiego. O liczny udział członków uprasza Zarząd.

Rozkaz — Powstańcy i Wojacy Chojnice W czwartek dnia 29 bm. odbędzie się strzelanie obowiązkowe dla płacówki Chojnice, zaś po obowiązkowym strzelaniu odbędzie się strzelanie o nagrody. Zbiórka o godzinie 14 w lokalu zebrań p. Sejdy Rynek 16.

Wzywam o punktualne stawienie się wszystkich drh. Wolność!

Komendant.

Zebranie Koła Polek odbędzie się w piątek dnia 30. bm. o godz. 5 po poł. na starostwie. O jaknajliczniejszy udział członkin uprasza uprzejmie. P. prof. Czabanowski wygłosi wykład na temat „Zdobycze współczesnego teatru“.

Zarząd.

Zebranie Koła Ziemianek odbędzie się tego samego dnia o godz. wpół do 5. na starostwie.

Kółko Rolnicze Chojnice. Zebranie miesięczne odbędzie się w piątek dnia 30 maja br. o godzinie 7 wieczorem w lokalu p. Jądzewskiego. Z powodu ważnych spraw uprasza o jaknajliczniejsze przybycie członków Zarząd.

Pawłowo. Zebranie walne Kasy Stefczyka odbędzie się dnia 29. 5. o godz. 1 w poł. w lokalu kasy. Na zebranie przybędzie przedstawiciel kasy centralnej z Torunia. Zarząd.

się w niedzielę dnia 1 czerwca o godz. 12 w lokalu p. Jądzewskiego (Restauracja pod Złotym Lwem).

Referat wygłosi prelegent Pomorskiego Tow. Rolniczego.

O liczny udział członków jak i gości prosi Zarząd.

Prakt. zeszyty wydawnictwa Bluszcz

Zimne przekąski,
Zimne leguminy,
Pieczywo domowe,
Wyrób serów,
Potrawy z ryb,
Zimne napoje,
Przystawki gorące,
Jarzyny na zimę,
Sałaty i sałatki,
Konfitury, kompoty
i inne konserwy owocowe,
Potrawy i konserwy z grzybów,
Co trzeba wiedzieć o grzybach,
Mój ogródek, trawniki, inspekta, warzywa,
Pranie, prasowanie,

O przyjęciach i stole jadalnym,
Umiejętność zachowania się
w domu i w świecie,
Jak zdobyć i zachować
piękność i zdrowie,
Zwierzyna, Zioła lekarskie.
Domowy warsztat zabawek.

Księgarnia Dzień. Pom.

Walter Heyn

mistrz malarzki
CHOJNICE, pl. Jagielloński 6
wykonuje wszelkie

prace malarzkie — jak i malowanie powozów.
Wielki wybór:

tapet bord i listew
od 85 groszy

od zwyczajnego do wykwińskiego gatunku.

Farby!

Farby w proszku, do pokostu i farby wodne. Wyroby polskie i zagraniczne, wyważone na funty i w beczkach. Pokosty czysto lniane, fabrykat swojski bolenderski, farby gotowe, olejne farby lakierowe do użycia domowego, fachowo przyrządzone lakiery, pendzle szabloni, tapety.

Jak największy wybór tylko pierwszo-
rzędnej jakości. Ceny umiarkowane.

**Drogerja, Handel Farb
BRACIA HUBERT,**

właśc. JULJAN HUBERT
Chojnice, Pom. Gdańska 18.
rok zał. 1894. Tel. 219.

KINO NOWOSCI

W środę o godz. 8.15 w czwartek o godz. 6 i 8.15
(28 i 29 bm)

Subtelna gwiazda, uosobienie dobroci i szlachetności, bohaterka filmu „Biała siostra“

LILJANA GISH

w swym najnowszym i najlepszym obrazie pod tyt.

Nieprzyjaciele

Tragedja dziewczęcej miłości wśród zawieruchy wojennej w cudownej interpretacji pięknej Liljany Gish, której dzielnie sekunduje Ralph Forbes. Wybuch wojny! Walka o byt! Ofiarna troska o dziecko! Samotność i oczekiwania!

Pomimo olbrzymich kosztów wynajmu filmu ceny wstępu zwykłe!

Przetargę przymusową

W piątek, dnia 30. 5. br. o godz. 16 sprzedam na sali p. Jazdzewskiego najwięcej dającym za gotów. i bibliotekę.

Zbiórka licytantów w mojem biurze o godz. 15.30.

Szeleziński
Kom. sąd Chojnice 1269

Wyborną

kapustę kiszoną

oraz prima

ogórki kiszane

poleca 1264

Albert Ludwig

Dziennie świeże

Róże

poleca

K. Blaszczyk.

Wzory na bluzki

do odprasowania poleca

Księgarnia
Dzień. Pomorskiego.

Smola,

papa sachowa,
lepnik, trzcina,
cement

korzystnie u 1261

A. Ludwig'a

Klub Żeglarski Chojnice

Na rzecz Ligi Obrony P. P.
w święto Wniebowstąpienia

otwarcie sezonu żeglarskiego na jeziorze Charzykowskim.

Wielkie manewry żeglarskie
z udziałem hydroplanów.

Przejazdy po jeziorze. 1248

Na plaży: Koncert, zabawy, gry i różne niespodzianki. Wieczorem bal.

Ceny za przejazd autobusami niższe.

Obywatelstwo powiatu i miasta Chojnice serdecznie zaprasza Zarząd.

Ekspedycja samochodom i transport mebli

Polecam mój samochód ciężarowy do transportów każdego rodzaju.

B. Borkenhagen

Chojnice, u. Dworcowa 7.

Tel. 6.

Tel. 6.

Ostatnie nowości Makuszyńskiego

Ballada o św. Jerzym

Słońce w Herbie

Król Azis

Moje Listy

Perły i Wieprze

Po Mlecznej Drodze

poleca

Księgarnia
„Dziennika Pomorskiego“.

Restauracja - leśna Krause - Wilhelminka

W czwartek 29 bm.
w św. Wniebowstąpienia
od godz. 3.30 po poł.

koncert Dancing

Przy niepogodzie w sali.

Zgubiłem

wczoraj na Stosie Gdańskiej
portfel

Zawartość: wykaz osobisty
oraz inne ważne papiery.
Władysław Plekarski
1267 Dworcowa 5.

Zaginął pies

mały, brązowy wabi się „Skierka“. Za wynagrodzeniem oddać proszę w st. lonie fryzjerskim, 1265

Człuchowska 2.

Dziennie świeżo palone

kawy

po niskich i średnich cenach, jak i znane pierwszorzędnym

mieszanki

poleca 1262

Albert Ludwig

Wykwintne manicure 1 zł.

Dworcowa 72
Krakowska.

Jazdy samochodem

o każdej porze, również za granicę. 1254

Kosiedowski,
Gdańska 20. Telefon 94.

Makę pszenną

znane jakości

oferuje 1263

Albert Ludwig

Porządna

dziewczyna

ze świadectwami może się zaraz zgłosić. 1268

Dworcowa 64.

Pokój

umeblowany z osobnym wejściem od 1. czerwca br. do wynajęcia. 1259

Człuchowska 14 I.

Pokój

umeblowany z całym utrzymaniem od 1. czerwca do wynajęcia. Adres wskaże eksp. Dzień. Pom. 1270

Dziennie świeżo palona kawa!

Fr. A. Ciepliński

Chojnice, Człuchowska 7

1/4 ft. 0.65 0.70 0.75 0.90 1.00 1.20 1.25 1.50 1.60 1.75

Kawa Hag
cena fabryczna!

Sprzedaje się również surową kawę